

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 559/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. júla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Tiborom Šafárikom, Štúrova 20, Košice, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 733/2014 z 8. septembra 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ]

██████████ ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 733/2014 z 8. septembra 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia boli účastníkmi konania vedeného Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 29 C 58/2011 v postavení žalovaných, proti ktorým sa žalobca domáhal určenia, že nehnuteľnosť bližšie špecifikovaná v žalobe patrí do dedičstva po nebohých ██████████ ██████████ a ██████████ (ďalej len „poručníctvo“). Okresný súd rozsudkom sp. zn. 29 C 58/2011 z 11. júna 2014 (ďalej len „rozsudok z 11. júna 2014“) určil, že nehnuteľnosť bližšie špecifikovaná v žalobe patrí do dedičstva po poručníkoch. Rozsudok okresného súdu z 11. júna 2014 bol na základe odvolania podaného sťažovateľmi potvrdený ako vecne správny napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Podľa sťažovateľov „V konaní bolo preukázané, avšak meritórne nehodnotené, že od momentu prevodu do podania žaloby uplynulo viac ako 10 rokov, čo spolu s ostatnými splnenými podmienkami malo za následok – aj v prípade neplatnosti zmluvy – nadobudnutie vlastníctva v dôsledku reflexného účinku vydržania. Rodičia formálne previedli nehnuteľnosť na sťažovateľov kúpnu zmluvou. Stalo sa tak na naliehanie žalobcu, čo spolu s dôvodmi tohto kroku vysvitá z výpovede sťažovateľov. Keďže žalobca obdržal od rodičov iný majetok, zámer (pôvodný a skutočný) bol byť darovať. Kúpna zmluva preto predstavovala dissimulovaný právny úkon.“

Sťažovatelia zdôrazňujú, že sťažnosť podávajú z dvoch dôvodov, a to procesného a principiálneho. V súvislosti s námietkou procesného pochybenia krajského súdu sťažovatelia s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 149/2009 z 29. októbra 2009 namietajú, že krajský súd neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by potvrdili alebo vyvrátili relevantné tvrdenia sťažovateľov uvedené v odvolaní proti rozsudku okresného

súdu z 11. júna 2014, takže ide o rozhodnutie nezlučiteľné s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovatelia ďalej namietajú, že napadnutý rozsudok krajského súdu „*nekriticky prevzal z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 MCdo 11/2009, ako aj 3 Cdo 154/2010 stanovisko, podľa ktorého – stručne povedané – rozhodnutiu o žalobe o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva nebráni (nemá vplyv) žiadna okolnosť, ku ktorej došlo v čase od úmrtia poručiteľa (okamih nadobúdania dedičstva) do vynesenia rozsudku, resp. do podania príslušnej žaloby. K týmto okolnostiam pravdaže patrí i vydržanie predmetu sporu.*“. Citovaný názor prezentovaný krajským súdom v napadnutom rozsudku sťažovatelia považujú za nesprávny.

V tejto súvislosti sťažovatelia uvádzajú, že v odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 11. júna 2014 namietali porušenie kogentného ustanovenia § 154 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého je pre rozsudok rozhodujúci stav pri jeho vynesení, pričom k tomuto argumentu sa „*odvolací súd vôbec nevyjadril. Okolnosti prípadu teda nastolili otázku konkurencie alebo prednosti dvoch skutočností: Práva na žalobu a povinnosti rešpektovať § 154 OSP. Už bolo povedané, že citované ustanovenie nemožno obísť. A pokiaľ ide o právo na žalobu, hmotnoprávne ho nesporne obmedzuje zákaz jeho využívania na úkor iného. Ak je výsledkom žaloby neefektívna deklarácia určitej skutočnosti, je neefektívna samotná žaloba, čo hraničí s rozporom s dobrými mravmi, ako to má na mysli § 3 OZ. To je ovšem záležitosť žalobcu, no postup súdu v rozpore so zákonom má už ústavnú dimenziu.*“.

V ďalšej časti sťažovatelia namietajú, že «*Spôsob, akým súdy v prejednávanej veci vyložili § 41a OZ je nielen v rozpore s jeho účelom a zmyslom, ale ním urobili toto ustanovenie prakticky obsolentným, celkom vyprázdniac jeho hmotnoprávnu povahu. Ak sa do úvahy vezmú zákonné náležitosti právneho úkonu – všeobecné i špeciálne – pripustená konverzia (ako to hovorí dôvodová správa), sa môže týkať iba jedinej z nich: Náležitosti vôle. A aj to v zúženom rozsahu. Určite ale nie formy, ktorá je pre prevody nehnuteľností povinne písomná. Táto forma má jediný cieľ – zabezpečiť právnu istotu o. i. zápisom*

v katastri. Mimo čisto právnych úvah a argumentov je prípustné v záujme veci použiť i úvahu laickú. Ako by vlastne mala „vyzerať“ dissimulovaná zmluva, ktorá by podľa napadnutého rozsudku a judikátov, z ktorých vychádzal, bola platná? Ak je zmluva svojím obsahom darovacia, niet obsahu, ktorý by bol obojstranne zastieraný. Ak je dodržaná forma, ktorá sa vyžaduje pre vyjadrenie skutočnej vôle kontrahentov, sú splnené podmienky na platnosť prevodu a teda posudzovanej zmluvy.».

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„a) ... rozsudkom Krajského súdu Košice sp. zn. 6Co 733/2014 z 8. septembra 2015 bolo porušené základné právo sťažovateľov, chránené článkami 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru,

b) zruší napadnutý rozsudok a vráti vec Krajskému súdu na ďalšie konanie a

c) zaviazze Krajský súd Košice na náhradu trov konania sťažovateľov.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Zb. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovatelia tvrdia, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie označených práv garantovaných ústavou a dohovorom sťažovatelia odôvodňujú tým, že

- krajský súd neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by potvrdili alebo vyvrátili relevantné tvrdenia sťažovateľov uvedené v odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 11. júna 2014 (a to predovšetkým k otázke konkurencie „*Práva na žalobu a povinnosti rešpektovať § 154 OSP*“),

- spôsob, akým krajský súd vyložil § 41a Občianskeho zákonníka, je v rozpore s jeho účelom a zmyslom.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní je tiež posúdenie, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. Ústavný súd vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci (v danom prípade krajského súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd zároveň vychádzal zo skutočnosti, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto v súlade so svojou ustálenou judikatúrou nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Vychádzajúc z uvedených východísk, ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, v ktorom sa predovšetkým uvádza:

„Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so správnymi skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu prvého stupňa, v zmysle ktorého neplatná je kúpna zmluva uzavretá medzi porúčiteľmi a žalovanými z dôvodu, že išlo o simulovaný právny úkon, neplatný je aj dissimulovaný právny úkon - darovacia zmluva z dôvodu nedostatku jej písomnej formy a nehnuteľnosti patrili ku dňa 6. 2. 2008 do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva porúčiteľa [REDACTED] a vtedy ešte žijúcej [REDACTED] a následne po jej smrti (dňa 14. 1. 2011) do dedičstva po [REDACTED] a [REDACTED] z dôvodu, že žalovaní ku dňu 6. 2. 2008 nesplnili podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním k týmto nehnuteľnostiam, keďže k tomuto dňu im ešte neuplynula 10-ročná vydržacia doba.

Tieto závery súdu prvého stupňa korešpondujú s dlhodobou ustálenou súdnou praxou, pokiaľ ide o posudzovanie (ne)platnosti dissimulovaných právnych úkonov, ako aj pokiaľ ide o posúdenie, či porúčiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Z tejto dlhodobo ustálenej súdnej praxe vychádzal aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach (uzneseniach) v tejto prejednáwanej veci č. k. 6 Co/188/2012-126 zo dňa 15. 10. 2012 a 6 Co/157/2013-174 z 18. novembra 2013, v ktorých vyslovil právny názor v oboch pre rozhodnutie veci rozhodujúcich otázkach, týmto vysloveným právnym názorom bol súd prvého stupňa viazaný a v konečnom rozhodnutí sa ním aj dôsledne riadil. Skutočnosť, že právny zástupca žalovaných nesúhlasí s názorom uvedeným vo viacerých judikátoch Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako aj Českej republiky, ako na nich odvolací súd poukazoval vo vyššie uvedených zrušujúcich uzneseniach, nezakladá povinnosť súdu polemizovať s týmto jeho názorom a vyvracať jeho argumenty, pre ktoré s týmto názorom nesúhlasí. Nedôvodná je v tomto smere preto odvolacia námietka žalovaných o nedostatočnom odôvodnení rozsudku. Odvolací súd vo vyššie uvedených zrušujúcich uzneseniach pri vyslovení svojho právneho názoru nielen citoval rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Českej republiky, z ktorých vychádzal, ale tieto aj aplikoval na prejednávaný prípad, a preto námietka právneho zástupcu žalovaných, že nestačí iba púhy odkaz na danú judikatúru, je nenáležitá. Rovnako súd prvého stupňa pri vyslovení svojho právneho názoru dôsledne vychádzal zo zisteného skutkového stavu a svoje úvahy pri aplikácii zodpovedajúcich

právných noriem na zistený skutkový stav podrobne uviedol tak, že tieto úvahy sú jednoznačné a presvedčivé. V prejednávanej veci neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali odklon súdu prvého stupňa ako aj odvolacieho súdu od doterajšej ustálenej súdnej praxe a ani sám právny zástupca Žalovaných na podporu svojho nesúhlasu s doterajšou súdnou praxou neuvádza iné, odlišné rozhodnutia, či už Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo Českej republiky, prípadne ústavných súdov, ktoré by podporovali ním prezentovaný názor počas konania na súde prvého stupňa ako aj v odvolaní.“

Osobitne k odvolacej námietke týkajúcej sa výkladu § 41a Občianskeho zákonníka krajský súd v napadnutom rozsudku uvádza:

„Súdna prax je jednotná v závere, že pokiaľ účastníci uzavreli simulovanú písomnú kúpnu zmluvu ohľadne nehnuteľnosti, ktorou chceli zastrieť darovanie tejto nehnuteľnosti, nie je dissimulovaná darovacia zmluva platná, pokiaľ nebola uzavretá písomne a z jej znenia nie je zrejmé, že išlo o darovanie. Podstatné náležitosti darovacej zmluvy je totiž treba vyžadovať bez ohľadu na skutočnosť, či ide alebo nejde o zastretý právny úkon (viď rozsudky NS SR sp. zn. 1 Cdo 9/2002 z 22. 8. 2002, 5 MCdo 11/2009 z 19. 10. 2010, ako aj rozsudky NS ČR sp. zn. 22 Cdo 102/1999, 22 Cdo 101/2001 zo 4. 9. 2002, 22 Cdo 1869/2003 z 31. 3. 2004 a ďalšie). Podľa ust. § 46 ods. 1 Obč. zákonníka zmluvy o prevodoch nehnuteľností musia mať písomnú formu. Ak nebol právny úkon urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný (§ 40 ods. 1 Obč. zákonníka). Ak neplatný právny úkon má náležitosti iného právneho úkonu, ktorý je platný, možno sa naň odvolať, ak je z okolností zrejmé, že vyjadruje vôľu konajúcej osoby (§ 41a ods. 1 Obč. zák.). Zmluva je uzavretá, len čo sa účastníci zhodnú na jej obsahu. Požiadavka písomnej formy zmluvy je splnená, pokiaľ sú v písomnom prejave vôle účastníkov vyjadrené podstatné zložky ich prejavu vôle. Podstatné náležitosti, tvoriace obsah zmluvy o prevode nehnuteľností, musia byť preto vyjadrené v písomnej forme. Ak uzavierajú účastníci darovaciu zmluvu ohľadne nehnuteľnosti, musí byť skutočnosť, že ide o darovanie, vyjadrená v písomnej forme. Inak darovacia zmluva platne nevznikne. V prejednávanej veci z obsahu písomnej zmluvy zo dňa 5. 8. 1999, uzavretej medzi nebohými poručiteľmi a žalovanými nevyplýva, že by úmyslom jej účastníkov bol bezodplatný prevod

nehnutelnosti, t. j. uzavretie darovacej zmluvy. Z článku II. a VII. bod 2 totiž vyplýva záväzok kupujúcich dohodnutú kúpnu cenu vo výške 600.000,- Sk predávajúcim zaplatiť na určený účet označený ako účet predávajúceho. Aj keď teda skutočnou vôľou účastníkov tejto zmluvy bolo uzavretie darovacej zmluvy, ako táto skutočnosť nepochybne vyplynula z doposiaľ vykonaného dokazovania, takúto (darovaciú) zmluvu v súlade s ich skutočnou vôľou v písomnej forme neuzavreli. Vzhľadom na vyššie uvedené súd prvého stupňa dospel k správne záveru, že zastretý právny úkon (darovacia zmluva) je neplatný, keďže darovacia zmluva o prevode nehnuteľnosti vyžaduje písomnú formu a v prejednávanej veci táto nebola dodržaná, pretože zo znenia zmluvy uzavretej medzi účastníkmi nie je zrejmé, že išlo o darovanie vzhľadom na dohodnutú kúpnu cenu ako odplatu za predaj nehnuteľnosti. Vyššie uvedený záver súdu o neplatnosti darovacej zmluvy teda nevychádza zo záveru, že zmluva uzavretá medzi účastníkmi mala byť označená ako darovacia, ako to prezentuje právny zástupca žalovaných v odvolaní. Podstatným nie je označenie zmluvy, ale podstatnými sú náležitosti tejto zmluvy a v prípade darovania ide o bezodplatný právny úkon, ktorá náležitosť v prejednávanej veci splnená nebola, preto nemožno dospieť k záveru o dodržaní písomnej formy darovacej zmluvy. V písomnej forme bola uzavretá jednoznačne iba kúpna zmluva, ktorá však pre nedostatok vážnosti vôle je neplatná v zmysle ust. § 37 Obč. zák. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov, ako aj z dôvodov uvedených v odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa je správny záver súdu prvého stupňa o neplatnosti tak kúpnej zmluvy uzavretej medzi poručiteľmi a žalovanými, ako aj darovacej zmluvy medzi tými istými účastníkmi zo dňa 5. 8. 1999.“

V ďalšej časti napadnutého rozsudku sa krajský súd v zásade vyslovil aj k námietke sťažovateľov týkajúcej sa povinnosti vyplývajúcej z § 154 OSP, podľa ktorej je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. V relevantnej časti napadnutého rozsudku k tomu krajský súd uvádza:

„Žaloba o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, je žalobou určovacou v zmysle ust. § 80 písm. c/ O. s. p. a súd prvého stupňa správne uzavrel, že žalobca tento naliehavý právny záujem preukázal, pretože v prípade vyhovenia žalobe bude sa môcť domáhať v dedičskom konaní práv, ktoré mu patria titulom dedenia.“

V konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu (viď napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 154/2010). Vyššie uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu rieši skutkovo a právne obdobnú vec, o akú ide aj v prejednávanej veci, preto nebol dôvod odchyliť sa pri rozhodovaní v prejednávanej veci od právneho názoru vysloveného vo vyššie uvedenom rozhodnutí. Treba tiež pripomenúť, že iné (odlišné) rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o tejto otázke nie je odvolaciemu súdu známe a takéto rozhodnutie neuvádzajú ani žalovaní, resp. ich právny zástupca v odvolaní. Vyššie uvedené rozhodnutie jednoznačne určuje, ku ktorému okamihu má súd rozhodujúci o žalobe dediča, že vec patrí do dedičstva, posudzovať splnenie podmienok pre vyhovenie tejto žalobe. Týmto okamihom je okamih smrti poručiteľa. Povinnosťou súdu je teda skúmať, či poručiteľ bol vlastníkom veci ku dňu svojej smrti a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, sú pre rozhodnutie o tejto žalobe právne bezvýznamné. Súd teda nemôže prihliadať na okolnosti, ktoré nastali po smrti poručiteľa a ktoré tu teda sú v čase vyhlásenia rozsudku, ako sa toho domáhajú žalovaní v odvolaní. Pokiaľ ide o okolnosti, ktoré nastali po smrti poručiteľa, ohľadne týchto sa vyjadril najvyšší súd vo vyššie citovanom rozhodnutí v tom smere, že síce nemajú vplyv na rozhodnutie súdu, avšak na druhej strane dodal, že ak súd vyhovel žalobe o určenie, že vec patrí do dedičstva a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrzuje rozhodnutie o dedičstve, že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napr. vydržaním) - v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo/154/2010). V prejednávanej veci poručiteľ ██████████ zomrel dňa 6. 2. 2008, a preto pre posúdenie opodstatnenosti žaloby boli relevantné tie skutkové okolnosti, ktoré tu boli k tomuto dňu. Z vykonaného dokazovania nepochybne vyplynul záver, že žalovaní k tomuto dňu nestali sa vlastníkmí nehnuteľnosti titulom vydržania, pretože k tomuto dňu neuplynula 10 ročná vydržacia doba a pokiaľ táto uplynula po smrti poručiteľa ██████████ (dňa 10. 9. 2009), túto okolnosť nie je možné zohľadniť

pri rozhodovaní o žalobe o určenie, že vec patrí do dedičstva. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že ku dňu 6. 2. 2008 patrili nehnuteľnosti do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva [REDACTED] a vtedy ešte žijúcej [REDACTED] a po jej smrti nepochybne patria do dedičstva po týchto poručiteľoch, ako o tom správne rozhodol súd prvého stupňa. Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že súd rozhodnutie nezaložil na závere, ktorý prezentuje právny zástupca žalovaných v odvolaní, a to že momentom smrti poručiteľa malo dôjsť k strate dobromyseľnosti žalovaných. Takýto záver z odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplýva a posudzovanie tejto otázky nebolo ani právne významné. Podstatnou v prejednávanej veci je tá skutočnosť, že súd bol povinný posudzovať existenciu vlastníckeho práva poručiteľa, resp. žalovaných ku dňu smrti [REDACTED], t. j. 6. 2. 2008 a nemohol sa zaoberať okolnosťami, ktoré nastali následne. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov sú odvolacie námietky žalovaných nedôvodné a nemajú vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku.“

V nadväznosti na citované ústavný súd zdôrazňuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo ratifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne

s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy však nepatrí právo účastníka konania požadovať, aby súdy prebrali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý sám predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04).

S poukazom na uvedené ústavný súd konštatuje, že skutkové a právne závery krajského súdu v predmetnej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s obsahom základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a ústavne akceptovateľné.

Podľa ústavného súdu je ústavne udržateľný názor krajského súdu o tom, že v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci, pričom určenie sa vzťahuje na okamih smrti poručiteľa, a preto okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, sú pre rozhodnutie všeobecného súdu bez významu [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 154/2010 zo 16. decembra 2010, zbierka stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a súdov Slovenskej republiky č. 3/2011]. Stotožnením sa so stanoviskom najvyššieho súdu dal krajský súd nepriamo aj odpoveď na to, že aplikácia § 154 ods. 1 OSP je v tomto prípade irelevantná, keďže citované ustanovenie sa nedotýka hmotnoprávnych predpisov, ktoré vznik, zmenu alebo zánik práv či povinností viažu na určitý okamih, teda ani na posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom označenej nehnuteľnosti (k tomu pozri uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 706/2013 z 12. decembra 2013).

Za rovnako ústavne súladný považuje ústavný súd aj výklad § 41a ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, ktorý v napadnutom rozsudku podal krajský súd. Ak totiž subjekty

uzavierajú zastieranú darovaciu zmluvu týkajúcu sa nehnuteľnosti, tak skutočnosť, že ide o darovanie, musí byť vyjadrená v písomnej forme; inak darovacia zmluva nevznikne. Z uvedeného možno potom dôvodiť, že ak subjekty uzavreli simulovanú písomnú kúpnu zmluvu týkajúcu sa nehnuteľnosti, nie je darovacia zmluva platná, pokiaľ nebola uzavretá písomne a z jej znenia nie je zrejmé, že išlo o darovanie. Podstatné náležitosti darovacej zmluvy totiž treba vyžadovať bez ohľadu na skutočnosť, či ide alebo nejde o zastieraný právny úkon (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 11/2009 z 19. októbra 2010).

Právne závery krajského súdu sú podľa názoru ústavného súdu dostatočne odôvodnené, nemajú znaky arbitrárnosti, teda svojvôle, možno k nim dospieť aplikáciou a výkladom príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už mnohokrát konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu.

O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu príslušné ustanovenie Občianskeho zákonníka uplatneného vo veci sťažovateľov krajským súdom ako odvolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom krajského súdu ako odvolacieho súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základného práva

sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júla 2016